

**TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ 2008 SONUÇLARI VE 2009
BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BDDK BAŞKANI SAYIN TEVFİK BİLGİN'İN
KONUŞMA METNİ**

(10.02.2009)

Değerli basın mensupları konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlamak istiyorum.

Bugün sizlere ilk olarak dünya çapında piyasalara bizim bakış açımızı sunduktan sonra 31.12.2008 tarihli Türk Bankacılık Sektörü (TBS) sonuçlarını, 2008 yılının genel bir değerlendirmesini, özellikle 2008'in son 3 aylık gelişmelerini ve 2009 yılı hakkındaki beklentilerimizi aktarmak istiyorum.

Değerli konuklar;

Kurumu Kanun gereği ben temsil ediyorum ancak Kurum: Kurul üyeleri ve tüm çalışanları ile bir bütündür. Her bir arkadaşımız bizim için ayrı bir değerdir ve her bir çalışanımızın emeği çok önemlidir. **Bizler bir ekibiz**, bu nedenle personelimizi temsilen 3 Başkan Yardımcımız da benim yanımda yerlerini aldılar.

Değerli basın mensupları, esasında sistemle ilgili verileri çok hızlı alabiliyoruz. Ancak kar rakamı özelliği sebebiyle biraz gecikmeli olarak bize iletilmektedir. Dolayısıyla kar rakamı pek çok göstereyi etkilediği için ve konsolide verileri bir bütün halinde sizlere aktarmak istediğimizden yıl sonu sonuçlarını sizlere bugünlerde verebiliyoruz.

Müsaade ederseniz global ekonomi ile ilgili çok kısaca görüşlerimi iletmek isterim. ABD'de başlayan, tüm dünyaya yayılan ve muhtemelen ABD'de bitecek olan krizin sebepleri ve endeksler hakkında konuşmak istemiyorum. Ancak sizlere global ekonomilerde yaşanan krizin iki boyutu hakkında bilgi aktarmak istiyorum.

Krizin birinci boyutu; **reel ekonomidir**. ABD, Euro bölgesi, İngiltere ve Japonya gibi büyük gelişmiş ülkelerde bozulma süreci devam etmektedir. Nitekim imalat sanayi verileri

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

tarihi dip seviyelerindedir. Bu durumun doğal bir sonucu olarak uluslararası iktisadi otoritelerin ekonomik büyüme konusundaki olumsuz beklentileri had safhalara ulaşmıştır. 2009 yılı içerisinde saydığımız ülke ve bölgelerde negatif ekonomik büyüme olacağı kesindir. Ancak yine reel ekonomi için oldukça önemli olduğunu düşündüğümüz **enflasyon baskısı, uygulanan para politikaları sonucu değil, petrol ve emtia fiyatlarındaki ani ve hızlı düşüş nedeniyle yerini dezenflasyonist sürece terk etmiştir.**

Bu durum; krizin 2. boyutu olan **finansal boyutla** ilgili olarak son likidite verme mercii olan Merkez Bankalarının ellerini gerek politika faizlerini düşürme kabiliyeti ve gerekse yüksek likidite enjeksiyonu yapabilme yönüyle kuvvetlendirmektedir.

Örneğin, ABD, Almanya, İngiltere, Avustralya, Güney Kore, Kanada gibi ülkelerin krizin başladığı günden bu yana çeşitli programlar çerçevesinde piyasaya verdikleri toplam fon miktarı 3,8 trilyon USD' ye ulaşmıştır. Buna limitsiz olarak açılan kredi imkanları (line) dahil değildir.

Ancak bütün bunlara rağmen, hâlihazırda dünya finans sektöründe;

Bankacılık 803 milyar USD

Sigortacılık 151 milyar USD

Mortgage Finans Şirketleri 114 milyar USD

Olmak üzere toplam 1.068 milyar USD tutarında bir zarar yazılması önlenememiştir. Söz konusu zarara karşılık, finansal sektör 982 milyar USD sermaye artırımını yapmak zorunda kalmıştır.

Bu noktada gösterilen tüm gayretler, tüm çabalar kredi piyasalarında etki göstermemekte ve piyasa bir türlü hareketlenmemektedir. Gerek büyük bankaların CDS seviyeleri gerekse kurumsal CDS seviyelerinin ülkelerin hazine getirilerinden farkı hala rekor düzeylerden geri gelmemiştir.

Kredi piyasalarında rahatlamamanın sağlanamamış olması, hisse senedi piyasalarında büyük kayıpları körüklemekte, buna karşın, güvenli limana kaçış mantığıyla kamu kâğıtlarını ve Doları desteklemekte ve hatta **yeni bir varlık fiyatı balonu oluşturmaktadır. Bu balondaki ana oyuncu ise devlet kâğıtlarıdır.**

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Özellikle ABD’de oluşan bu yeni balon, kanımızca (özellikle ABD’de) yapılması planlanan mali teşvik ve kurtarma planları sonrasında daha da şişecek ve **bundan sonraki en büyük finansal kırılganlık şirket batmaları değil muhtemelen ülke hazinelerine olan güvenin sarsılması şeklinde kendini gösterecektir.**

Değerli konuklar,

Türkiye ekonomisine geldiğimizde; çok derin analizlerle zamanınızı almak istemiyorum. Ancak şu görülmüştür ki; literatürde geleneksel görüş olarak da bilinen fiyat istikrarı sağlanmadan finansal istikrar sağlanamaz kabulü **son krizde verle bir olmuştur.** Diğer ülkelerden ve Türkiye örneğinden de anlaşıldığı üzere, **finansal istikrarın sağlanması ve bankacılık sektörünün sağlığı para ve maliye politikalarındaki başarının ön koşuludur.**

Global krizde diğer ülkelerin farklı dozlarda ilaç, antibiyotik, serum tedavisi veya yoğun bakım tedavilerini hep beraber izliyoruz. Türkiye olarak bazı ağır kesicilerle bugüne kadar geldik. Dünyadaki global depremde en azından 10 Şubat 2009’a kadar, **ülkemizin ağır kesicilerle idare etmesinin en önemli sebebi – bize göre - Bankacılık Sistemimizin sıhhati ve ayaklarının yere sağlam basmasıdır.**

Bugün ülkelerin uyguladıkları her tedavi, tedavinin şiddetine bağlı olarak gelecekte yan etkilerini de aynı şiddette gösterecektir. Bu bakımdan, işte krizden çıkışta da bankacılığımız ülkemize avantaj kazandıracaktır.

Değerli basın mensupları, bugün size bu sektör hakkındaki bilgileri özetlemek istiyorum.

Türk Bankacılığı ile ilgili tüm verileri biz toplarız, diğer kurumlar verilerde bizden yararlanırlar. Özellikle son 3–4 yıldır geldiğimiz noktada gerek web sitemiz, gerek bilgilerin size aktarımı ve gerekse hızımızdan mutluluk duyuyoruz. **Veri kalitesi, hızı ve şeffaflığı bakımından dünyadaki en iyi Kurumlardan biriyiz.**

2008 yılı sonunda toplam 49 banka, 9.304 şube ve 182.667 çalışanımızla yola devam ediyoruz. Şube sayımız bir yılda 1.180 (%15), personel sayısı ise 14.904 (%9) artmıştır.

Açıklamalarımızda Eylül 2008 önemli bir yer tutmaktadır. Lehman Brothers'ın 15.09.2008 tarihindeki iflası ile aslında gerçek kriz başlamıştır. Bu olay sonrası tüm dünyada bir tedirginlik, korku, inanç kırılması ve sıra kimde endişesi hakim olmuştur. Türkiye de elbette etkilenmiştir. Dolayısıyla 2008 yılının bütünü kadar, 2008 yılı Eylül sonrası trend de önemlidir.

Bu açıdan baktığımızda Ekim-Kasım-Aralık 2008'i kapsayan üç aylık dönemde 268 yeni şube açılmış, personel sayısı da 1.140 kişi artmıştır. Bankalarımız böyle bir dönemde dahi batılı muadillerinin aksine planlanan şube açılması ve personel alımını kesmemişlerdir.

Müsaade ederseniz, çok genel birkaç bankacılık oranını da sizlere aktarmak isterim;

Kredilerin takibe dönüşüm oranı (TDO): 2007 sonunda % 3,5 iken, 2008 sonunda % 3,6 olarak gerçekleşmiştir.

Sektörün ortalama SYR'si: 2007 sonunda % 18,9, 2008 sonunda ise % 18'dir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranı: 2007 sonunda % 83,2, 2008 sonunda ise % 84,1'dir.

Aktif karlılığı (ROA): Aynı dönemde % 2,8'den % 2'ye gerilemiştir.

2008 sonunda TBS Aktif toplamı 733 milyar TL düzeyine ulaşmış olup, ülke GSYH içindeki payı %75'dir.

Değerli basın mensupları;

Sizlere aktardığımız ve devamlı yayınladığımız verilerle, bizim uzun süren analizler sonucu elde ettiğimiz veriler arasında hemen hemen hiçbir fark yoktur. **TBS ve BDDK olarak dünyadaki muadillerimizle karşılaştırıldığında şeffaflığımızın gerçekten çok farklı bir noktada olduğunu görmekteyiz. Bize göre şeffaflık bankacılığa güvenin de birincil gereğidir.**

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Bu noktada krediler hakkında bilgi vermek isterim. 31.12.2008 tarihi itibariyle TBS toplam büyüklüğünün GSYH oranı %75, toplam kredilerimizin GSYH içindeki payı ise %38'dir.

Kredilerimizin toplamı, 2008 yılsonunda 368 milyar TL'dir ve krediler toplam aktifin %50'sini oluşturmaktadır.

Her zaman bankacılığımızın büyüklüğünün yetersiz olduğunu, ölçeği daha yakalayamamış olduğunu, kredilerin daha da büyük olması gerektiğini söyledik. Ancak kriz döneminde gördük ki kredilerin GSYH içindeki payının çok yüksek olmaması riski azaltmakta. Bazı ülkelerin temel sorunu aslında kredilerin ve özellikle bireysel kredilerin çok yüksek hacmidir.

Değerli konuklar, 2008 yılı boyunca krediler %29 oranında artmıştır ve 368 milyar TL'ye ulaşmıştır. Eylül 2008 sonrası, Ekim- Kasım – Aralık 2008'de ise (3 ayda) artış oranı sadece %1,8'dir.

Bankalarımız aslında 2007'nin sonlarına doğru hızlarını yavaşlatmışlardı ancak yavaşlama 2008 yılının 4. çeyreğinde çok keskinleşmiştir.

Toplam kredilerimizin %29'u YP şeklinde verilen kredilerdir. 70 Milyar USD' yi bulan bu tutarın %65'i (yaklaşık 45 milyar Dolar) Türk Bankalarının yurt dışı ve off-shore şubelerinden kullanılmıştır. Bu operasyonun temel sebebi ise yurtdışında ihracatçı olmayanlara döviz kredisi kullanılmasının yasak olmasıdır.

Reel sektörün yurtdışından borçlanması, bunun riskinden bahsederken ve resmi tam olarak göremezken, neden Türk Bankalarının ülke içinde belli koşullar dahilinde YP kredi vermesinin önünü açmıyoruz? Neden off-shore şubeler üzerinden kredileri kullanırmak zorunda bırakıyoruz? Temennimiz, dış finansmanın azaldığı bir dönemde yurt içinde de döviz kredisi verme koşullarının bir miktar genişletilmesidir.

Değerli konuklar; toplam 368 milyar TL kredinin;

—%44'ü kurumsal ve ticari

—%32'si bireysel

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

—%24'ü ise KOBİ kredileridir. **Kabaca kredilerin 1/3'ü bireysel kredilerdir.**

Kurumsal ve ticari krediler bir yılda %44, bireysel krediler %23 ve KOBİ kredileri ise %13 oranında artmıştır.

Bu noktada, bireysel kredilerle ilgili olarak biraz daha ayrıntılı bilgi aktarmak isterim;

- 1) Bireysel kredilerde 1 inci sırada konut, 2 nci sırada kredi kartı, 3 üncü sırada ise ihtiyaç kredileri yer almaktadır. 23 Ocak 2009 itibariyle konut kredileri 39 milyar TL, kredi kartları 34 milyar TL, ihtiyaç kredileri ise 33 milyar TL'dir.
- 2) Bireysel krediler bir yıllık sürede % 23 oranında artmış olmakla beraber; Eylül 2008 sonrası bireysel kredilerde gerileme söz konusudur.
- 3) 2007 sonunda toplam bireysel kredi müşteri sayısı 37.952 bin kişi iken, 2008 sonunda bu sayı 35.064 bin kişiye gerilemiştir.

Tüm kredilerin ortalama takip oranı 23 Ocak 2009 tarihi itibariyle %3,8 iken takibe dönüşüm oranı en yüksek kredi kartlarındadır ve oran %7'dir. Bu oran taşıt kredilerinde ise %6,2'dir.

Bireysel kredilerde, 2007 yılı sonunda takipteki müşteri sayısı 1 milyon 338 bin iken, 2008 sonunda 2 milyon 170 bin kişi olmuştur. Takibe düşen kişi sayısı %62 artmıştır. Takibe dönüşüm oranının düşük kalmasına rağmen, takibe düşen kişi sayısındaki %62'lik artışın temel sebebi; özellikle kredi kartlarına 2008 yılında eklenen yeni kart borçlularıdır. 2008 başında kredi kartı takipteki müşteri sayısı 1 milyon 86 bin iken, 2008 sonunda bu sayı 1 milyon 564 bin kişiye ulaşmıştır (eklenen 478 bin kişi).

Değerli basın mensupları;

- Konut Kredisi takipteki kişi sayısı 10 bin
- Taşıt kredisi takipteki kişi sayısı 28 bin
- İhtiyaç kredisi takipteki kişi sayısı 264 bin
- Diğer bireysel kredilerde takipteki kişi sayısı 366 bin ve

— Kredi kartı takipteki kişi sayısı 1.564 bin

Olmak üzere toplam 2.170 bin bireysel kredi müşterisi takip hesaplarında izlenmektedir.

Ekonomideki daralma, işsizlikteki artış gibi nedenlerle genel olarak tüm kredilerde ama özelde bireysel kredilerde takip oranlarının artması muhtemeldir.

Bu noktada, birkaç tespiti sizlerle paylaşmak isterim;

— İngiltere, ABD, Güney Kore gibi diğer ülkelerde, bireysel kredilerin GSYH içindeki payı, Türkiye ile karşılaştırılamayacak kadar yüksektir. Aslında krizin ve kurtarma paketlerinin temel sebebi de bu aşırı borçluluk oranıdır. Halkımızın borçluluk düzeyi diğer ülkelerle karşılaştırıldığında dengeli düzeydedir.

Örneğin, bugün 71 milyon kişiden, konut kredisi kullanan kişi sayısı sadece 785 bindir. Mevcut durum aslında TBS'nin potansiyelinin ne kadar yüksek olduğunu da göstermektedir.

— TBS'de bireysel krediler sabit faizlidir. Kredi kullanan müşterilerin önemli bir bölümü oldukça uygun faizlerle borçlanmışlardır.

— En riskli alan kredi kartlarıdır. Geçmişte hem bankalar, hem de tüketicilerin kredi kartındaki yanlışlıklarını saymak istemiyorum. Krizin en şiddetli dönemlerinde kredi kartlarındaki TDO %7'ler düzeyine ulaşmıştır. Önümüzdeki aylarda özellikle kredi kartlarındaki TDO'nun bir miktar daha yükselmesi beklenebilir.

— 2008 yılı Ağustos ayında dahi, Japon Yeni ile bireysel kredi pazarlaması yapan bankalarımız vardı. Hayatında Japon Yeni görmemiş kişilere, faiz oranı düşük/yıllardır yükselmedi diyerek Yen kredi vermeye çalışan bankalarımız, şimdi Japon Yeni yaklaşık %70 yükseldiğinde ne düşünüyorlar acaba? **Değerli bankacılar, toplumdaki kredi ahlakının yerleşmesinde sizin de rolünüz var.** Kendinizin kullanmadığı, riskli gördüğü enstrümanları bu halka pazarlamayın. Bu bakımdan kriz dönemi; hem kredi kartı, hem de sair krediler

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

bakımından önemli derslerin çıkarıldığı bir dönem. İnşallah hafızamız bunları kalıcı olarak muhafaza eder.

Değerli konuklar;

Tüm bankacılık sistemi kredilerinin 2008 yılsonu itibariyle takibe dönüşüm oranı %3,6'dır. Bu oran Bireysel krediler özelinde % 3,6, **KOBİ kredilerinde %5,2** ve ticari ve kurumsal kredilerde %2,8'dir.

Özellikle geçtiğimiz 5 ayda takipteki en hızlı gelişim KOBİ kredilerinde yaşanmaktadır. 2009 yılında bu oranların kademeli olarak bir miktar daha artacağını tahmin ediyoruz.

Burada son dönemlerde çok hızlı büyüyen, ne pahasına olursa olsun pazar payı diyen ve dolayısıyla marjinal müşterilere yoğun olarak açılmış bankaların batık kredi tutarlarının diğer bankalara göre daha yüksek olması muhtemeldir. **Bu bankalar için kriz ashında durup, kendilerine gelmeleri için iyi bir fırsat oluşturmuştur. Bu bankalara Kurum olarak bakışımız da elbette ki işi layıkıyla yapanlardan farklı olmuştur ve olacaktır.**

Değerli Basın Mensupları,

Bankaların aktifinin %27'si Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS)'nden oluşmaktadır. Bankalarımızın bu dönem likit kalma ve risksiz enstrüman tercihi, banka portföylerinde hazine kağıtlarının oranını artıracaktır. Ancak, bunun çok yüksek boyutlara ulaşacağını tahmin etmiyoruz. Çünkü ani politika değişiklikleri, kriz yavaşladığında kredi piyasasına geç girme tehlikesini de içermektedir.

2008 yılsonunda toplam menkul değerler 194 milyar TL'dir.

Değerli Basın Mensupları, bizler devlet borçlanma senetlerini bilânçoda 3 ayrı kategoride sınıflarız: Bunlardan bir tanesi kâğıdı vadeye kadar elde tutma şartıyla, piyasa faiz oranlarındaki değişimden kar-zararın etkilenmediği "vadeye kadar elde tutulacak menkul değer" kategorisidir. BDDK bankalara hazine kâğıtlarındaki ani faiz oranı değişikliklerinin

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

bilânçoya etkisini yok etmek için Eylül 2008'den itibaren diğer sınıflamalardaki kâğıtları bu portföye aktarma izni vermiştir. Sonuçta,

2008 yılı Haziran ayında bu portföy 44 milyar TL,
2008 yılı Eylül ayında bu portföy 76 milyar TL ve
2008 Aralık'ta portföy 115 milyar TL (Tüm DİBS %60)'ye ulaşmıştır.

Bu kararın değeri, apayrı bir ekonomik paket değerindedir. Dikkat ediniz, bu kararımızla piyasada alım satım amaçlı Hazine kâğıdı kalmamış ve faizler Kararımız sonrasında 3 puan birden düşmüştür. Krizin en şiddetli döneminde faizlerin başını kesen karar bu karardır. Pek çok köşe yazarı bu operasyonu yorumlayamadı ya da göremedi ama **BDDK, bu kararla bir defada ve keskin bir şekilde Hazine Kâğıtlarındaki faizleri aşağı çekmeyi başarmıştır.**

Değerli Konuklar;

Kriz döneminde yurtdışı fonlamanın da zayıflaması ile temel fonlama aracımız olan mevduat tekrar öne çıkmıştır. Türk halkının 2008 sonunda bankalardaki mevduat toplamı 455 milyar TL'dir. (Bir senelik artış oranı % 27'dir.)

2001 yılında yabancı para cinsinden mevduatın payı %59 iken, bugün bu oran %35'ler düzeyine gerilemiş olup, toplamı 106 milyar USD'dir.

Son 5 aydır krizin en şiddetli şekilde hissedildiği dönemde yabancı para mevduatlar aslında piyasada bir stabilizatör rolü üstlenmiştir. Eylül 2008'de 115 milyar USD olan yabancı para mevduat, TL değer kaybettiğinde azalmış, tersinde ise tekrar artma eğilimi göstermiştir.

Halkımızın yabancı para mevduatı esasında bu dönemde kurlardaki değişimlerde, kur değişim hızını törpüleyen bir rol üstlenmiştir.

Türk Bankacılık Sektörünün en önemli sorunu belki de mevduat vadesinin kısalığıdır. Bugün vadesiz ve 3 aya kadar vadeli mevduatın, toplam mevduat içindeki payı % 91,2'dir. Kalan vadeye göre ortalama vade ise 31 gündür.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Mevduat genelde yenilenmektedir ama böyle bir yapı ile nasıl bankacılık yapılabilir? Daima tedirginsiniz, faiz değişikliklerinden doğrudan etkileniyorsunuz, herhangi bir söylenti, fısıltı halinde korunaksızsınız. Bu yüzdendir ki likidite önemli ve bankalarımız likit kalmak zorunda ve yine bu yüzdendir ki mevduatı kredi olarak verirken defalarca düşünmek zorundalar.

Değerli Basın Mensupları;

Artık bankalarımızın yönünü ve aktifi, pasif daha belirgin bir şekilde yönlendirmektedir. Bize göre, bankacılıktaki pek çok sorunun ve reel sektörün bankalarla ilişkilerinin rahatlamasının en basit ve etkin yolu sistemdeki mevduatın vadesinin uzatılabilmesidir. **Bu bağlamda uzun vadeli mevduata neden stopaj teşviki vermeyelim? Neden uzun vadeli mevduatta munzam karşılık oranını düşürmeyelim?** İnanınız bu aksiyonların getirisi ilk aşamada görülen vergi kaybının kat ve kat üstünde olacaktır.

Bankacılık sisteminde pasifin vadesi uzamadan, bankalarımız reel sektörü istenen ölçüde destekleyemez. Çünkü bu çözülemediğinde bizim ve bankacılarımızın aklı hep vade uyumsuzluğunda olacaktır.

Çok tartışılan bir diğer konu da; Türk Bankacılık Sisteminin yurtdışı borçlarıdır. Eylül 2008 sonunda bankacılığımızın toplam yurtdışı borcu 60 milyar USD idi. Sekuritizasyon, sendikasyon, repo, yurtdışı mevduat, sermaye benzeri kredi oluşan bu meblağın 14 milyar USD'si, Ekim, Kasım, Aralık 2008 aylarındaki toplam yükümlülük idi. Bu dönem geçilmiştir ve yenileme oranı da yaklaşık % 55'dir. Krizin en şiddetli günlerinde bankacılığımızın ödeme taahhüdü hiç de az bir tutar değildi.

2009'da ödenecek 21 milyar USD ve kalan ise diğer yıllara sarkmaktadır. Türk Bankacılık Sistemi, 2009'da yurtdışı ödemelerde 2008'e göre çok daha rahattır ve ben bir sorun beklemiyorum. 2009'da oldukça yayılmış bir ödeme planı söz konusudur. **Yabancı para likiditenin altın olduğu Ekim, Kasım, Aralık 2008'de neredeyse 2009'un tamamına yakın borcu göğüsleyen sektör, 2009'da çok daha rahat olacaktır.** Sendikasyon ve sekuritizasyonlar özelinde Aralık 2008 sonunda toplam tutar 24 milyar USD'dir.(2009'da ödenecek tutar 11 milyar USD).

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Değerli konuklar; Çok önem verdiğimiz bir diğer konu ise serbest özkaynaklardır. 31.12.2008 tarihi itibariyle toplam özkaynak tutarı; 86 milyar TL olup, bunun 60 milyar TL'si serbest özkaynaktır. Krizdeki güvencelerimizden biri de bu orandır.

Buradan yola çıkarak Sermaye Yeterlilik Rasyosu (SYR) hakkında bilgi vermek isterim. 2008 yılsonunda ortalama SYR % 18'dir. **Sistem 2007 yılsonu seviyesini hemen hemen korumuştur. Sistemimizde yılsonu itibariyle hiçbir bankanın sermaye yeterlilik rasyosu %13'ün altında değildir.** Hedef rasyomuz olan % 12, 31 Aralık 2008'de de korunmuştur. Dünyanın birçok ülkesinin defalarca şiddetli şekilde sallandığı, hemen hemen her ülkenin bankacılık sistemindeki sorunların manşet olduğu bir dönemde, gurur göstergelerimizden biri de budur. Önümüzdeki aylarda, özellikle kredi riski sebebiyle, bu oranın bir miktar düşmesi beklenebilir.

Değerli Basın Mensupları, bunun nasıl başarıldığı ayrı bir toplantı konusudur. **Ancak batıdan talep gelirse, bu husus hakkında danışmanlığa da talibiz. Bankalardan veya diğer ülke otoritelerinden gelebilecek talepler kadar IMF den gelecek teklifleri de olumlu karşılıyoruz.**

Müsaade ederseniz, sermaye ile ilgili ek bir bilgi daha vereyim. 31.12.2008 tarihi itibariyle SYR ortalama % 18'dir. Analizlerimiz, şu anda kredilerin takibe dönüşüm oranı olarak sizlere aktardığım % 3,8'lik düzeyin % 7,5'ler düzeyine çıktığında dahi hiçbir bankamızın SYR'si % 11'in altına düşmemektedir.

Bunlar önemli göstergelerdir. Ancak kesinlikle gevşemiyoruz. Her bankamız, 2009'un tamamında daha sıkı ve yakından takip edilecektir.

2008 yılsonunda sistemimizin net karı 13,3 milyar TL'dir. 2007 yılsonuna göre % 10,3 (tek seferlik karlar düşünüldüğünde % 5,3) bir azalma sözkonusudur. 2008 Ağustos ayından sonra karlılık azalmaya başlamıştır. **Karlılıktaki azalmanın temel sebebi talep azalması kadar likit kalma tercihidir. Tahminimiz 2009 da karlılığın bir miktar daha azalabileceği yönündedir.**

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Bu arada kar dağıtımındaki hassasiyetimizi biliyorsunuz. SYR'si dikkatimizi çekecek noktalara hızla inen, hızlı büyümüş bankalar bizden kar dağıtımına izin vermemizi beklemesinler. Bu yaklaşımımız kamu bankaları için de aynen geçerlidir.

Bilânço dışı kalemler ve özellikle koruma (hedge) amaçlı kalemler bankacılık işletmeciliği doğal sonucu yapılmış işlemlerdir. Bu anlamda biz de banka katili – toksik ürünler yoktur.

Değerli basın mensupları;

Şu ana kadar sizlere temel büyüklükler ve bazı öngörüler hakkında bilgi vermeye çalıştık. Müsaade ederseniz, Eylül 2008 den bugüne kadar Mevduat ve kredilerdeki değişime de değinmek isterim.

Eylül 2008 sonu ile 30 Ocak 2009 arasında dört ay ki bize göre krizin en çok ve topluca hissedildiği aylardır. Sistemdeki toplam mevduat 2,4 milyar TL artmıştır (Eylül 2008'e göre yaklaşık % 0,5 yükselme). Analizlerde parite etkisi giderilmiştir.

Bu dönemde sistemde

- TL Mevduat 21,2 milyar TL artmış,
- YP Mevduat ise 12 milyar USD azalmıştır.
- Krediler toplam 17 milyar TL (Eylül 2008'e göre %4,6) azalmıştır.
- Türk Lirası krediler 10 milyar TL azalmış,
- Yabancı para krediler de 4 milyar USD azalmıştır.

Sonuçta sistem mevcudu koruma gayreti içinde olmuştur. Bankalar mevcut firmalarla çalışmayı tercih etmişlerdir.

Değerli Basın Mensupları; özellikle 2008 Eylül ayından sonra bankalarımıza yönelik eleştiriler artmıştır.

İlk olarak şu tespiti yapmamızda büyük yarar bulunmaktadır: Analizlerde her bir oyuncu ayrı değerlendirilmek ve her bir bankanın kas gücüne göre aldığı aksiyonları

ayrı analiz etmek gerekmektedir. Bunu da ancak biz yapabiliriz. Çünkü banka bazında bilgilere biz sahibiz.

Bu özel durumu bir yana bırakıp, genel olarak bakıldığında ise,

- Vadesi gelmemiş çekleri vadesinden önce işleme koymayı etik bulmuyoruz.
- Kredileri vadesi gelmeden çağırılmayı etik bulmuyoruz.

Bunlar yaygın örnekler değil, münferit olaylardır. Ama bu aksiyonlar bankanın kendi özel koşulları nedeniyle yapılmıyor ve sırf hızlı davranmak gibi bir güdü ile yapılıyorsa bu bankaları biz de savunmayız. Hiç kimsenin yılların birikimi firmaları ve sermaye birikimini kısa vadeli amaçlarla yok etmeye hakkı yoktur.

Değerli konuklar, özellikle 2008 sonunda bu örnekler artmıştı ancak son haftalarda şikâyetlerde azalmalar söz konusudur. Banka isimlerine giremem ama hangi bankanın aşırı ürkek davrandığını da gayet iyi bildiğimizi ifade etmek isterim.

Diğer yandan, piyasalarda bir güven, kredibilite, haberlerden etkilenme ve beklenti sorunu olduğu bir gerçek. Bir anlamda, **parasal aktarım sorunu mevcut**. Parasal aktarım sorunu; bankalarla reel sektör arasında olduğu kadar, güven sorunu sebebiyle, üretim ve dağıtım zincirindeki oyuncuların arasında da mevcuttur. Acaba bankalar bol bol reel sektöre kredi verse sorun çözülür mü? Parasal aktarım mekanizması işler mi?

Değerli Basın Mensupları,

Finansal aracılık sürecini aksatmadan devam ettirmek için paydaşlar yani

- **mevduat sahipleri,**
- **kredi kullananlar ve**
- **hissedarlar**

Arasında denge kritik önemdedir. Dolayısıyla yapılan eleştiriler ve alınan kararlarda bu üçlü saç ayağının dengesi göz ardı edilemez.

Geçtiğimiz 5 Aylık dönemde diğer bir değişken ise faiz oranlarıdır. TCMB faiz oranlarındaki indirime rağmen TL mevduat faiz ortalaması % 15'ler düzeyine USD, EURO

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

mevduat faiz ortalaması %3-4'ler düzeyine gerilerken; kredi faiz oranları aynı oranda aşağı yönlü salınım gösterememiştir.

Tüm dünyada da görüldüğü üzere piyasanın faiz indirimlerine tepkisi, geleceğe olan beklentisini ve tansiyonun yüksekliğini göstermektedir. İnancımız tansiyonun yavaş yavaş düşeceği yönündedir. Nitekim bankalarımız son birkaç haftadır tekrar reklamlara başladılar, A grubu firmalara kredi pazarlamaya çalışıyorlar ve özellikle beyaz yakalı çalışanlara yönelik pazarlama girişimlerinde bulunuyorlar. Mevcut koşulların devam etmesi halinde; kredi faizlerinde gerileme eğilimi kuvvetle muhtemeldir. Bilindiği üzere likit kalmak güvenliği sağlar aşırı likidite de bir süre sonra zarar yazmaya sebep olur.

Değerli basın mensupları;

Buraya kadar sizlere TBS'nin fotoğrafını aktarmaya çalıştım. Elbette ki globalleşen dünyada gelişmelerden bağışık değiliz. Talebin düştüğü, ihracatın daraldığı, büyümenin düştüğü ortamda bankalarımızın etkilenmemesi imkânsızdır. Ama bu sefer, krize yığınakla girdik ve

— Bizde toksik ürünler bulunmamaktadır.

— Bankacılığımız konvansiyonel, yaygın, mevduat ağırlıklı, yaygın müşteri ağının hakim olduğu bir bankacılıktır.

— Bireysel kredilerin GSYH içindeki payı çok yüksek değildir.

— Konut kredilerine geç başladık ve faizler ağırlıklı olarak sabittir.

— 2007' den itibaren bazı politik ve ekonomik gelişmeler sebebiyle bankacılık olarak hafif fren yaparak geldik ve

— Bankacılarımızda kriz tecrübesi mevcuttur.

Değerli basın mensupları, 2009 yılı ile ilgili temel öngörülerimiz ise şöyle sıralanabilir:

1-) İlk olarak: Sektör olarak birçok riskle birlikte yaşıyoruz. Bankacılık aslında bir risk alma sanatıdır. Kur riski, likidite riski, faiz riski, ülke riski, ana merkez riski, kredi riski, mevduat riski gibi pek çok riskle beraber yaşıyoruz. Bu riskler hiçbir zaman yok olmamıştı ve esasında bunların hepsi birbirleriyle az ya da çok etkileşim içindedir.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Ancak önümüzdeki dönemde belirgin olarak ortaya çıkacak riskin kredi riski olacağını biliyoruz. Bu alanın üzerinde dikkatle duruyoruz. Bankaların aktif kalitesi tek tek izlenmelidir. Tahminlerimiz bankaların takipteki kredilerinin artacağı yönündedir.

Artışın şiddeti mevcut krizin ne kadar süreceği, pazarın ne zaman hareketleneceği ve bankaların kredi portföylerinin kalitesi ile doğrudan orantılıdır.

En önemli risk, riskin farkında olmamaktır. Bankalarımızın gerçek resmi, muhtemelen 2009'un 6. ay sonuçları ile ortaya çıkacaktır.

2-) Gelecek aylar dünya finansal mimarisinde değişikliklere gebe dir. Bu değişimde kesin olan denetimin şiddetinin artacağıdır. Ancak aşırı denetim, bankacılığı ve yeni enstrümanları öldürmemelidir.

3-) Önümüzdeki aylarda bazı bankalarımız konumlarını tekrar değerlendirebilirler. Bankaların münferiden sorunlarını en iyi o bankanın yöneticileri ve sahipleri bilir. Sorun varsa, sermaye koyacak güç de yoksa yol haritasını hızla değiştirmek en güvenli çözümdür.

Sistemin genel sağlığını koruyacak her çözümü önce biz destekleriz.

4-) Ülkenin daha tam anlamıyla değerlendirilememiş potansiyeli ile Türk Bankacılığı yeni yüzlerle tanışabilir. Bu konudaki şartımız ise yeni yüzlerin sisteme bir şeyler katabilecek güçte ve itibarda olmalarıdır. Nitekim lisans konusundaki hassasiyetimizin doğruluğu bu dönemde test edilmiştir.

5-) Türkiye'deki krizin bu sefer nedeni bankalar değildi, çözümde elbette ki katkıları olacak ve olmalı ama nihai çözümü bankalarda aramak çözümü göz ardı etmek anlamına gelebilir.

Değerli konuklar;

Bizce kurumlar, ekonomilerin canlı dönemlerinde yığınak biriktirmeli ve düzenlemeleri sıkılaştırmalıdır. Kriz günlerinde ise yavaş yavaş yığınaklar boşaltılmalı ve

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

mevzuat gevşetilmelidir. Bunun en güzel örneği; iki hafta önce yayınladığımız Karşılıklar Yönetmeliğindeki değişikliklerdir. Gerektiğinde iyi niyetli firmaların yaşatılması için yeni imkânlar sunan yönetmelik değişikliklerinin bu dönemde yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Basınımızın değerli temsilcileri; konuşmamı bitirmeden önce,

ABD, Avrupa ve diğer pek çok ülke ile karşılaştırıldığında bankalarına para enjekte etmeyen tek ülkenin Türkiye olduğunu,

Bankacılığımızın geldiği noktanın en önemli sebebinin; 2001 krizindeki yüklü maliyeti ödedikleri vergilerle karşılayan ve şu anda faaliyette bulunan bankaları da bu anlamda destekleyen halkımız ve halkımızın özverisi olduğunu,

Bankacılarımızın bu dönemdeki esas görevinin halkımızın bu fedakârlığına layık olmaya çalışmak olduğunu belirtmek istiyorum ve hepinize sabrınızdan dolayı teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.